

Czwartek, 23 czerwca 2022 r.

P9_TA(2022)0266

Sprawozdanie za rok 2021 dotyczące Czarnogóry**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 23 czerwca 2022 r. w sprawie sprawozdania Komisji za rok 2021 dotyczącego Czarnogóry (2021/2247(INI))**

(2023/C 32/08)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Układ o stabilizacji i stowarzyszeniu między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Czarnogóry, z drugiej strony⁽¹⁾, który wszedł w życie 1 maja 2010 r.,
- uwzględniając wniosek Czarnogóry o członkostwo w Unii Europejskiej złożony 15 grudnia 2008 r.,
- uwzględniając opinię Komisji z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie wniosku Czarnogóry o członkostwo w Unii Europejskiej (COM(2010)0670), decyzję Rady Europejskiej z posiedzenia w dniach 16–17 grudnia 2010 r. o przyznaniu Czarnogórze statusu kraju kandydującego oraz decyzję Rady Europejskiej z dnia 29 czerwca 2012 r. o otwarciu negocjacji akcesyjnych z Czarnogórą,
- uwzględniając przystąpienie Czarnogóry do NATO 5 czerwca 2017 r.,
- uwzględniając konkluzje prezydencji z posiedzenia Rady Europejskiej w Salonikach 19–20 czerwca 2003 r.,
- uwzględniając Deklarację z Sofii przyjętą 17 maja 2018 r. podczas szczytu UE–Bałkany Zachodnie i dołączony do niej Program działań priorytetowych z Sofii,
- uwzględniając deklarację z Zagrzebia przyjętą 6 maja 2020 r. podczas szczytu UE–Bałkany Zachodnie,
- uwzględniając deklarację z Brda przyjętą 6 października 2021 r. podczas szczytu UE–Bałkany Zachodnie,
- uwzględniając szczyt w Sofii, który odbył się 10 listopada 2020 r., deklarację przywódców Bałkanów Zachodnich w sprawie wspólnego rynku regionalnego z 9 listopada 2020 r. oraz deklarację z Sofii w sprawie zielonego programu działań dla Bałkanów Zachodnich z 10 listopada 2020 r.,
- uwzględniając proces berliński zapoczątkowany 28 sierpnia 2014 r.,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 5 lutego 2020 r. pt. „Usprawnienie procesu akcesyjnego – wiarygodna perspektywa członkostwa w UE dla państw regionu Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0057),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 6 października 2020 r. pt. „Plan gospodarczo-inwestycyjny dla Bałkanów Zachodnich” (COM(2020)0641),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1529 z dnia 15 września 2021 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III)⁽²⁾,
- uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 01/2022 z 10 stycznia 2022 r. pt. „Wsparcie UE na rzecz praworządności na Bałkanach Zachodnich – pomimo poczynionych wysiłków wciąż występują zasadnicze problemy”,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 19 października 2021 r. pt. „Komunikat w sprawie polityki rozszerzenia UE w 2021 r.” (COM(2021)0644) oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji pt. „Sprawozdanie dotyczące Czarnogóry za rok 2021” (SWD(2021)0293),
- uwzględniając przegląd i krajową ocenę programu reform gospodarczych Czarnogóry dokonane przez Komisję w lipcu 2021 r.,

⁽¹⁾ Dz.U. L 108 z 29.4.2010, s. 1.⁽²⁾ Dz.U. L 330 z 20.9.2021, s. 1.

Czwartek, 23 czerwca 2022 r.

- uwzględniając Wspólne wnioski z dialogu gospodarczo-finansowego Bałkanów Zachodnich, Turcji i UE przyjęte przez Radę 12 lipca 2021 r.,
 - uwzględniając komunikat Komisji z dnia 29 kwietnia 2020 r. pt. „Wsparcie dla regionu Bałkanów Zachodnich w zwalczaniu pandemii COVID-19 oraz ożywienie gospodarcze po pandemii” (COM(2020)0315),
 - uwzględniając 5. posiedzenie konferencji akcesyjnej z Czarnogórą na szczepku wiceministrów 30 czerwca 2020 r. w Brukseli, podczas którego nastąpiło otwarcie negocjacji w sprawie ostatniego rozdziału poddanego przeglądowi: rozdziału 8 (polityka konkurencji),
 - uwzględniając międzyrządową konferencję akcesyjną UE–Czarnogóra, która odbyła się 22 czerwca 2021 r. i 13 grudnia 2021 r.,
 - uwzględniając opinie Komisji Weneckiej z marca i maja 2021 r. w sprawie poprawek do projektu nowelizacji ustawy o prokuraturze krajowej oraz uwzględniając jej wcześniejsze opinie,
 - uwzględniając swoje zalecenie z dnia 19 czerwca 2020 r. dla Rady, Komisji i wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie Bałkanów Zachodnich po szczycie w 2020 r. ⁽³⁾,
 - uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie tego kraju,
 - uwzględniając deklarację oraz zalecenia przyjęte na 20. posiedzeniu Parlamentarnego Komitetu Stabilizacji i Stowarzyszenia UE–Czarnogóra, które odbyło się 2 grudnia 2021 r.,
 - uwzględniając wspólną deklarację z drugiego szczytu przewodniczących Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajów Bałkanów Zachodnich, który został zwołany 28 czerwca 2021 r. przez przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i w którym uczestniczyły organy kierownicze parlamentów krajów Bałkanów Zachodnich,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 19 maja 2021 r. w sprawie sprawozdań Komisji dotyczących Czarnogóry za lata 2019–2020 ⁽⁴⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie współpracy w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej na Bałkanach Zachodnich ⁽⁵⁾,
 - uwzględniając art. 54 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0151/2022),
- A. mając na uwadze, że każdy kraj objęty procesem rozszerzenia jest oceniany na podstawie własnych osiągnięć, a harmonogram i postępy w procesie przystąpienia zależą od wdrożenia niezbędnych reform, w szczególności w obszarze praworządności;
- B. mając na uwadze, że Czarnogóra to państwo kandydujące, które znajduje się na najbardziej zaawansowanym etapie procesu negocjacji, jako że otworzyła ona negocjacje w sprawie wszystkich 33 poddawanych przeglądowi rozdziałów dotyczących dorobku prawnego UE i zamknęła wstępnie negocjacje dotyczące trzech rozdziałów;
- C. mając na uwadze, że 80 % obywateli tego kraju popiera jego przyszłe członkostwo w UE;
- D. mając na uwadze, że okres po wyborach w 2020 r. odznaczał się głęboką polaryzacją między nową większością rządzącą a opozycją, a także w obrębie większości rządzącej; mając na uwadze, że przypadki bojkotu oraz brak konstruktywnego zaangażowania wszystkich podmiotów parlamentarnych utrudniały podejmowanie decyzji w parlamencie;
- E. mając na uwadze, że na konferencji międzyrządowej, która odbyła się 22 czerwca 2021 r., Czarnogóra przyjęła zmienioną metodykę rozszerzenia opartą na tematycznych klastrach rozdziałów negocjacyjnych i stopniowym wprowadzaniu poszczególnych strategii politycznych i programów UE;

⁽³⁾ Dz.U. C 362 z 8.9.2021, s. 129.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 15 z 12.1.2022, s. 100.

⁽⁵⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0506.

Czwartek, 23 czerwca 2022 r.

- F. mając na uwadze, że Unia Europejska jest największym partnerem handlowym Czarnogóry i w 2020 r. udział UE w całkowitym wywozie z Czarnogóry i całkowitym przywozie do Czarnogóry wyniósł odpowiednio 38 i 44 %; mając na uwadze, że UE jest największym dostarczycielem pomocy finansowej dla Czarnogóry oraz że Czarnogóra korzysta z pomocy przedakcesyjnej w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA), a w latach 2007–2020 otrzymała łącznie 504,9 mln EUR;
- G. mając na uwadze, że UE nieustannie okazuje swoje zaangażowanie na rzecz europejskiej perspektywy krajów Bałkanów Zachodnich i zmobilizowała 3,3 mld EUR w celu zaradzenia bezpośredniemu kryzysowi zdrowotnemu oraz złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków pandemii COVID-19;
- H. mając na uwadze, że pomoc w ramach IPA III opiera się na rygorystycznych warunkach i że w instrumencie tym przewidziano modulację i zawieszenie pomocy w przypadku regresu w dziedzinie demokracji, praw człowieka i praworządności;
- I. mając na uwadze, że Czarnogóra jest narażona na ingerencje zewnętrzne i przeprowadzane w złym zamiarze kampanie dezinformacyjne mające źródła w Rosji i innych krajach;

Zaangażowanie w proces rozszerzenia

1. z zadowoleniem przyjmuje nieustające zaangażowanie Czarnogóry na rzecz integracji europejskiej oraz niesłabnące poparcie jej obywateli dla członkostwa w UE; podkreśla, że postęp negocjacji nadal zależy od spełnienia kryteriów pośrednich w zakresie praworządności;
2. odnotowuje, że otwarto negocjacje w sprawie wszystkich 33 rozdziałów poddawanych przeglądowi, lecz ubolewa, że od 2017 r. nie zamknięto żadnego z nich, co spowalnia postępy Czarnogóry i zagraża jej statusowi najbardziej zaawansowanego kraju Bałkanów Zachodnich pod względem osiągnięć na drodze do przystąpienia do UE; wyraża zadowolenie z przyjęcia przez Czarnogórę zmienionej metodyki rozszerzenia; zachęca Czarnogórę, by nadal koncentrowała swoje działania zwłaszcza na spełnieniu pozostałych kryteriów pośrednich określonych w rozdziałach 23 i 24, a następnie na zamknięciu rozdziałów;
3. ponownie podkreśla, że ponadpartyjne zaangażowanie polityczne i funkcjonująca demokracja parlamentarna są niezbędne do przeprowadzenia reform związanych z UE, oraz wzywa do konstruktywnego i pluralistycznego dialogu politycznego i zaangażowania wszystkich partii parlamentarnych w przezwycięzenie obecnego spolaryzowanego klimatu politycznego oraz do wzmocnienia funkcjonowania i koordynacji między instytucjami państwowymi w celu osiągnięcia stabilności politycznej i kontynuowania znacznych postępów w zakresie kluczowych reform związanych z UE, w szczególności reform wyborczych i sądowych, a także w dziedzinie walki z przestępczością zorganizowaną i korupcją;
4. zauważa, że 4 lutego 2022 r. w parlamencie głosowano nad wotum nieufności dla rządu, co doprowadziło do dymisji przewodniczącego parlamentu oraz współprzewodniczącego Parlamentarnego Komitetu Stabilizacji i Stowarzyszenia EU–Czarnogóra; zauważa, że prezydent Czarnogóry mianował lidera partii URA na stanowisko premiera i powierzył mu utworzenie rządu;
5. wyraża zadowolenie z utworzenia nowego rządu mniejszościowego składającego się z partii proeuropejskich, co jest zdecydowanie pożądane w szczególności w świetle niedawnej rosyjskiej inwazji na Ukrainę i nieustającego wpływu prorosyjskich partii politycznych i prorosyjskiej narracji w tym kraju; z zadowoleniem przyjmuje wybór nowego przewodniczącego i wzywa do jak najszybszego mianowania współprzewodniczącego Parlamentarnego Komitetu Stabilizacji i Stowarzyszenia UE–Czarnogóra; uważa, że polityczna determinacja nowego rządu mogłaby pomóc przyspieszyć bardzo potrzebny proces reform, co byłoby odzwierciedleniem zarówno prac Czarnogóry nad wartościami europejskimi, jak i woli przytłaczającej większości obywateli Czarnogóry do przystąpienia do Unii Europejskiej;
6. wzywa do wznowienia pluralistycznego dialogu między wszystkimi partiami parlamentarnymi i odpowiednimi zainteresowanymi stronami w celu stworzenia silnej platformy proeuropejskiej i demokratycznej, która może zapewnić niezbędną stabilność i ograniczyć polaryzację polityczną i radykalizację zgodnie z konstytucją, poszanowanie procesów demokratycznych, norm i standardów oraz proeuropejskie aspiracje zdecydowanej większości obywateli Czarnogóry;
7. odnotowuje protesty przeciwko możliwości utworzenia rządu mniejszościowego zorganizowane przez Front Demokratyczny i Demokratyczną Czarnogórę; zachęca wszystkie partie polityczne do wyrażania swoich poglądów w ramach zinstytucjonalizowanych procedur demokratycznych oraz do powstrzymania się od eskalacji napięć;

Czwartek, 23 czerwca 2022 r.

8. zdecydowanie potępia wyrażone przez protestujących i niektórych przywódców politycznych poparcie dla Federacji Rosyjskiej w dniu rozpoczęcia agresji Rosji przeciwko Ukrainie, ale zwraca uwagę na stosunkowo niewielką skalę tych demonstracji; przypomina o utrzymującym się i nieprzerwanym zainteresowaniu Rosji destabilizacją tego kraju i całego regionu Bałkanów Zachodnich oraz zawróceniem go z drogi prowadzącej do Unii Europejskiej poprzez rozpowszechnianie manipulacyjnej dezinformacji oraz wywieranie wpływu na podmioty państwowe i niepaństwowe;

9. odnotowuje, że tempo prac wzrosło po długo oczekiwanej finalizacji powołań w strukturach administracyjnych w obszarze praworządności; ubolewa, że przez długi czas nie obsadzono kluczowych stanowisk w strukturach negocjacyjnych; odnotowuje działania na rzecz konsolidacji i ulepszenia struktur negocjacyjnych w 2021 r.; wzywa władze, by jak najpilniej przywróciły w pełni funkcjonujące struktury negocjacyjne; zauważa, że opóźnionemu mianowaniu kluczowych negocjatorów i szefów grup roboczych muszą towarzyszyć inne kroki w celu utrzymania procesu akcesyjnego jako priorytetu politycznego;

10. z zadowoleniem przyjmuje stałe i pełne dostosowanie się przez Czarnogórę do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE, w tym potępienie rosyjskiej inwazji na Ukrainę i pełne poparcie najnowszych sankcji nałożonych przez UE na Rosję, obejmujących m.in. zamknięcie przestrzeni powietrznej i dostępu do lotnisk dla rosyjskich przewoźników lotniczych, zakaz dokonywania transakcji z Bankiem Centralnym Rosji oraz zakaz transmisji dla rosyjskich mediów szerzących propagandę Russia Today i Sputnik; zachęca Komisję, by rozważyła unijną pomoc gospodarczą i finansową dla krajów Bałkanów Zachodnich, które przyłączyły się do sankcji nałożonych przez UE na Rosję, w celu złagodzenia nadchodzącego kryzysu;

11. z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie przez Czarnogórę własnego tymczasowego mechanizmu ochrony osób uciekających z Ukrainy, który przyznaje im prawo pobytu w kraju przez okres jednego roku, a także wyraża zadowolenie z wkładu Czarnogóry na rzecz pomocy humanitarnej dla Ukrainy;

12. apeluje o konfiskatę majątku osób objętych sankcjami przez władze Czarnogóry oraz o zadbanie o to, by kraj ten nie stał się bezpieczną strefą ukrywania majątku przez rosyjskich oligarchów zagrożonych sankcjami międzynarodowymi; zachęca rząd do dalszego podejmowania kroków niezbędnych do umożliwienia właściwym organom krajowym podejmowania niezbędnych decyzji w celu wdrożenia przyjętych sankcji;

13. z zadowoleniem przyjmuje czynny udział Czarnogóry w misjach i operacjach prowadzonych w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony UE oraz w innych misjach międzynarodowych; podkreśla znaczenie strategicznego sojuszu Czarnogóry z UE i NATO; potępia próby kwestionowania strategicznej orientacji Czarnogóry podejmowane w sektorze rządowym oraz w sektorze bezpieczeństwa i wojskowości; zachęca władze Czarnogóry do współpracy zarówno z UE, jak i z NATO w obszarze odporności na ingerencje zewnętrzne i zagraniczną manipulacyjną dezinformację oraz w obszarze cyberbezpieczeństwa;

14. wzywa Czarnogórę, by jak najlepiej wykorzystała unijne środki dostępne w ramach IPA III oraz planu gospodarczo-inwestycyjnego dla Bałkanów Zachodnich i wzmocniła proces tworzenia instytucji oraz wspierała rozwój gospodarczy i demokratyczny, zwłaszcza w obszarze praworządności, wolności podstawowych i dobrostanu obywateli; podkreśla, że wszelkie inwestycje powinny być zgodne z celami porozumienia paryskiego oraz celami UE dotyczącymi dekarbonizacji; wzywa Komisję do ścisłego monitorowania wyników i zapewnienia systematycznej oceny wpływu finansowania UE;

Demokracja i praworządność

15. wyraża głębokie zaniepokojenie utrzymującymi się napięciami politycznymi między władzą wykonawczą a ustawodawczą oraz wewnątrz nich, a także obecną blokadą sesji parlamentu, co ma bezpośredni wpływ na tempo wdrażania w Czarnogórze reform związanych z UE i spowalnia proces przystąpienia do UE; przypomina, że jedynym sposobem wywarcia wpływu na proces decyzyjny w imieniu wyborców jest angażowanie się w procesy polityczne; apeluje do władz ustawodawczych i wykonawczych o poprawę koordynacji i nadanie priorytetu inicjatywom ustawodawczym dotyczącym wdrażania unijnego programu reform; ponownie podkreśla, że wola polityczna, szeroko zakrojony międzypartyjny dialog, sprawne wsparcie parlamentarne oraz właściwe funkcjonowanie instytucji demokratycznych ma kluczowe znaczenie dla postępów Czarnogóry w negocjacjach w sprawie przystąpienia;

Czwartek, 23 czerwca 2022 r.

16. z zadowoleniem przyjmuje niedawne nominacje do Sądu Najwyższego i Sądu Apelacyjnego oraz nowych członków Rady Prokuratorów, w tym członka wywodzącego się z przedstawicieli organizacji pozarządowych; wyraża zaniepokojenie ogólnym brakiem postępów w dziedzinie reformy sądownictwa, w tym przedłużającym się nieobsadzeniem stanowisk w kluczowych niezależnych instytucjach oraz sądownictwie, w tym stanowisk sędziów nowego Trybunału Konstytucyjnego; zachęca władze Czarnogóry do podjęcia dalszych kroków w celu zwiększenia niezależności i poprawy funkcjonowania sądownictwa i innych organów ścigania, a także do pełnego wdrożenia zaleceń Komisji Weneckiej dotyczących ryzyka upolitycznienia Rady Prokuratorów; zachęca do działań następczych w odpowiedzi na zalecenia Grupy Państw przeciwko Korupcji (GRECO) Rady Europy dotyczące sądownictwa;

17. apeluje do Komisji, by poważnie rozważyła sprawozdanie specjalnie Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 01/2022 i wdrożyła zawarte w nim zalecenia, co oznaczałoby dostosowanie inwestycji związanych z praworządnością na Bałkanach Zachodnich, w tym w Czarnogórze; apeluje do UE i krajów Bałkanów Zachodnich o ustanowienie ram owocnej współpracy między Prokuraturą Europejską (EPPO) a krajami Bałkanów Zachodnich, tak by umożliwić EPPO skuteczne wykonywanie jej kompetencji w dziedzinie funduszy UE;

18. z zadowoleniem przyjmuje nowelizację ustawy o samorządzie lokalnym przez parlament Czarnogóry, która to nowelizacja przewiduje przeprowadzanie wyborów we wszystkich 14 gminach tego samego dnia; ubolewa jednak z powodu niedawnej decyzji o przeprowadzeniu wyborów w 12 gminach w innym terminie; ponownie wzywa Czarnogórę do równoczesnego przeprowadzania wyborów lokalnych w całym kraju w celu zapewnienia większej stabilności demokracji, uniknięcia ciągłych kampanii i uspokojenia napiętego klimatu politycznego;

19. zauważa, że konieczne są większe wysiłki w celu zharmonizowania wyborczych ram prawnych oraz uregulowania wszystkich kluczowych aspektów wyborów w ramach pluralistycznego procesu i z dużym wyprzedzeniem przed następnymi wyborami; z zadowoleniem przyjmuje kontynuację prac Komitetu ds. Reformy Ordynacji Wyborczej pomimo początkowych zakłóceń i oczekuje, że będzie on sumiennie pracował z myślą o wdrożeniu konstruktywnych reform; zauważa, że dialog im. Jeana Monneta mógłby pomóc w Czarnogórze w osiągnięciu konsensusu niezbędnego do stworzenia kultury demokracji parlamentarnej;

20. wyraża zaniepokojenie wszechobecną korupcją w kraju i apeluje do Czarnogóry, by poprawiła procedury reagowania przez wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych na przypadki korupcji na wysokim szczeblu, a także stworzyła warunki do skutecznego i niezależnego działania instytucji sądowych i niezależnych organów zajmujących się korupcją, w tym Agencji Zapobiegania Korupcji i Prokuratury Specjalnej, aby funkcjonowały one skutecznie i bez nacisków politycznych, zgodnie z zaleceniami GRECO; wzywa władze Czarnogóry, by wszczęły skrupulatne dochodzenia w sprawie wszelkich nadużyć ujawnionych przez Pandora Papers;

21. z zadowoleniem przyjmuje postępy w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej oraz we współpracy policyjnej na szczeblu międzynarodowym, w szczególności poprawę dostępu organów ścigania do kluczowych baz danych i wzrost liczby śledczych i biegłych, a także wzrost liczby spraw dotyczących przestępczości zorganizowanej, w których przeprowadzono dochodzenie i ścigano sprawców; zachęca władze Czarnogóry, by nadal eliminowały istniejące niedociągnięcia w prowadzeniu spraw dotyczących przestępczości zorganizowanej oraz dokonywaniu zajęcia i konfiskaty mienia pochodzącego z działalności przestępczej;

22. z zadowoleniem przyjmuje konstruktywną współpracę Czarnogóry z unijnymi organami ścigania, takimi jak Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex), Europol i Eurojust, które pomagają Czarnogórze w zarządzaniu granicami i zwalczaniu przestępczości transgranicznej, w tym handlu bronią, narkotykami i ludźmi, oraz zwalczaniu terroryzmu i ekstremizmu; zauważa, że pozytywnym przykładem jest interwencja policji w Mojkovacu w celu zwalczania nielegalnego handlu papierosami w Czarnogórze, i ponownie stwierdza, że potrzebne są dalsze środki w celu zwalczania przemytu narkotyków i papierosów w tym kraju, zwłaszcza w wolnej strefie portu Bar;

23. z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie strategii na lata 2021–2025 dotyczącej migracji i reintegracji osób powracających do Czarnogóry; odnotowuje, że w grudniu 2021 r. podpisano plan działania dotyczący współpracy między Czarnogórą a Europejskim Urzędem Wsparcia w dziedzinie Azyłu (EASO);

24. ubolewa nad ograniczonymi postępami we wdrażaniu reformy administracji publicznej i wzywa do tego, by proces opracowywania nowej strategii reformy administracji publicznej był pluralistyczny i przejrzysty; wyraża zaniepokojenie zmianami w ustawie o urzędnikach służby cywilnej i pracownikach państwowych, które obniżyły kryteria zatrudnienia na podstawie osiągnięć i ograniczyły niezależność urzędników służby cywilnej, a także zagroziły zdolności Czarnogóry do zatrzymania pracowników mających doświadczenie w procesie integracji z UE; podkreśla, że niezbędne jest zatrudnianie urzędników służby cywilnej na podstawie ich osiągnięć, i zwraca uwagę na znaczenie odpolitycznienia służby cywilnej;

Czwartek, 23 czerwca 2022 r.

25. z zadowoleniem przyjmuje pozytywną rolę społeczeństwa obywatelskiego w Czarnogórze i zachęca do dalszego zwiększania jego znaczącego udziału w reformach oraz do zapewnienia funkcjonalnych mechanizmów konsultacji i współpracy poprzez poprawę ram prawnych i instytucjonalnych tego kraju, a także zagwarantowanie zaangażowania niezależnych ekspertów, społeczeństwa obywatelskiego i lokalnych zainteresowanych stron w kluczowe prawodawstwo;

26. z zadowoleniem przyjmuje pierwsze zgromadzenie obywateli zorganizowane 4 listopada 2021 r. przez parlament Czarnogóry we współpracy z Parlamentem Europejskim; z zadowoleniem przyjmuje aktywny udział obywateli i ich zaangażowanie w opracowywanie antykorupcyjnych strategii politycznych; zachęca władze Czarnogóry do podjęcia działań następczych i wdrożenia wniosków zgromadzenia dotyczących przeciwdziałania korupcji i podkreśla, że ważna jest kontynuacja tego udanego projektu w przyszłości;

Poszanowanie podstawowych wolności i praw człowieka

27. zwraca uwagę na niewielkie postępy w dziedzinie wolności wypowiedzi; wzywa Czarnogórę, by zwiększyła starania na rzecz zwalczania dezinformacji, nawoływania do nienawiści, nękania przez internet, stronniczych relacji na tematy polityczne oraz wpływów zagranicznych na czarnogórskie media; podkreśla znaczenie, jakie ma wymiana najlepszych praktyk z państwami członkowskimi UE i NATO, a także prowadzenie dialogu ze społeczeństwem obywatelskim Bałkanów Zachodnich i ich sektorem prywatnym w celu wczesnego identyfikowania niepokojących zjawisk oraz opracowywania odpowiednich i właściwych środków przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się manipulacyjnej dezinformacji z państw trzecich, z naciskiem na badania i analizy oraz uwzględnienie najlepszych praktyk w regionie;

28. apeluje do Komisji, aby rozbudowała infrastrukturę potrzebną do wypracowania opartych na dowodach reakcji na zagrożenia dezinformacyjne na Bałkanach Zachodnich; wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ), aby zmieniła swoje podejście na bardziej proaktywne i skoncentrowała się na budowaniu wiarygodności UE w regionie oraz na rozszerzaniu monitorowania prowadzonego przez grupę zadaniową StratCom, by skupić się na transgranicznych zagrożeniach dezinformacyjnych pochodzących z krajów Bałkanów Zachodnich i krajów sąsiadujących z nimi; wzywa Czarnogórę do podjęcia zdecydowanych i systemowych działań na rzecz identyfikacji i likwidacji ośrodków dezinformacji; wzywa polityków i osoby publiczne do zdecydowanego potępienia wszelkich przekazów mających na celu polaryzację społeczeństwa i podważenie zaufania do mediów i podstawowych wartości demokratycznych;

29. zauważa, że gromadzenie zdezagregowanych danych dotyczących rasistowskiej i homofobicznej lub transfobicznej mowy nienawiści oraz przestępstw na tle tego rodzaju nienawiści nadal nie jest wystarczające; przypomina konkluzję z 2020 r. ze sprawozdania monitorującego Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI) Rady Europy, w którym stwierdzono, że wcześniejsze zalecenia nie zostały wdrożone⁽⁶⁾; przypomina stanowisko Parlamentu wyrażone w jego ostatniej rezolucji w sprawie Czarnogóry, w której to rezolucji zaapelowano o ten środek, i zachęca władze do jego wprowadzenia⁽⁷⁾;

30. wyraża zaniepokojenie wysokim stopniem polaryzacji środowiska medialnego, w szczególności rosnącą skalą krajowych i zagranicznych kampanii dezinformacyjnych oraz zagrożeń cybernetycznych i hybrydowych, w tym ze strony Rosji i Chin, przyczyniających się do szerzenia narodo-etnicznych narracji, które negatywnie wpływają na procesy demokratyczne w kraju, a zatem zagrażają jego europejskiej perspektywie; jest zaniepokojony wzrostem długu publicznego Czarnogóry wobec zagranicznych instytucji finansowych i przedsiębiorstw z autorytarnych państw spoza UE; ponownie wyraża uznanie dla gotowości rządu, by wdrożyć unijne sankcje przeciwko mediom szerzącym rosyjską propagandę;

31. podkreśla znaczenie wolności i niezależności mediów, wysokiej jakości relacjonowania wydarzeń i poprawy umiejętności korzystania z mediów, które mają kluczowe znaczenie dla zwalczania manipulacyjnej dezinformacji; wzywa Czarnogórę, państwa członkowskie, ESDZ i delegaturę UE w Czarnogórze do kontynuowania aktywniejszych i skuteczniejszych kampanii komunikacyjnych i wizerunkowych, aby podkreślić rolę i znaczenie pomocy UE w Czarnogórze oraz zwalczać dezinformację antyunijną, w tym poprzez utworzenie regionalnego stanowiska ds. komunikacji strategicznej na Bałkanach Zachodnich; z zadowoleniem przyjmuje zainteresowanie Czarnogóry współpracą z UE w ramach planu działania na rzecz demokracji oraz ważne prace grupy zadaniowej ESDZ ds. komunikacji strategicznej na Bałkanach Zachodnich;

⁽⁶⁾ Wnioski ECRI w sprawie wdrożenia zaleceń dla Czarnogóry podlegających okresowemu przeglądowi (2 czerwca 2020 r.), <https://rm.coe.int/ecri-conclusions-on-the-implementation-of-the-recommendations-in-respe/16809e8273>.

⁽⁷⁾ Rezolucja z 19 maja 2021 r. w sprawie sprawozdań Komisji dotyczących Czarnogóry za lata 2019–2020 (Dz.U. C 15 z 12.1.2022, s. 100).

Czwartek, 23 czerwca 2022 r.

32. wzywa władze Czarnogóry, by podjęły konkretne działania w celu budowy odporności i cyberbezpieczeństwa w obliczu rosnącej presji związanej z ingerencją państw trzecich, których celem jest osłabienie państwowości Czarnogóry i jej prozachodniej orientacji, w ścisłej współpracy w ramach odpowiednich inicjatyw i programów UE i NATO; z zadowoleniem przyjmuje nową strategię Czarnogóry na rzecz cyberbezpieczeństwa na lata 2022–2026 i apeluje o niezwłoczne przeprowadzenie procedury ustawodawczej ustanawiającej Agencję ds. Cyberbezpieczeństwa;

33. zdecydowanie potępia ataki na dziennikarzy i ich prześladowanie oraz apeluje, by prowadzono dochodzenia w tego typu sprawach, karano za takie czyny i zapewniano skuteczne przekazanie sprawy organom sądowym; z zadowoleniem przyjmuje wprowadzenie poważniejszych sankcji za zastraszanie i atakowanie dziennikarzy, co nastąpiło w wyniku przyjęcia zmian w kodeksie karnym; wzywa wszystkie partie polityczne do podjęcia dalszych kroków w celu zapewnienia odpowiednich warunków pracy niezależnym i wolnym mediom, w tym wsparcia na rzecz sprawozdawczości w interesie publicznym, przejrzystego finansowania, wspólnych standardów regulacyjnych i bezpiecznego środowiska pracy wolnego od ataków i zagrożeń;

34. z zadowoleniem przyjmuje niektóre kroki w dobrym kierunku, takie jak powołanie komisji ad hoc ds. monitorowania przemocy wobec mediów, wzmocnienie ram prawnych w celu skutecznej ochrony dziennikarzy i innych pracowników mediów, przegląd ustaw o mediach i bardziej pluralistycznej polityce redakcyjnej nadawcy publicznego RTCG, który stał się bardziej pluralistyczny, oraz publiczne konsultacje w sprawie strategii medialnej na lata 2021–2025; podkreśla znaczenie niezależności czarnogórskich organów regulacyjnych ds. mediów i nadawcy publicznego oraz wzywa do dalszych wysiłków na rzecz przekształcenia RTCG w rzeczywistą usługę publiczną oraz ogólnie do poprawy dostępu do informacji;

35. potępia wszelkie akty przemocy, do których doszło w Cetynie podczas demonstracji w związku z zaprzysiężeniem zwierzchnika metropolii Czarnogóry i Przymorza Serbskiego Kościoła Prawosławnego; potępia nieupoważnioną ingerencję Serbii w tej sprawie; apeluje o tolerancję religijną zgodnie z konstytucją Czarnogóry oraz europejskimi wartościami i zasadami;

36. zauważa, że ingerencja zewnętrzna może także przybrać postać instrumentalizacji instytucji religijnych; potępia wysiłki Rosji zmierzające do wykorzystania napięć etnicznych na Bałkanach Zachodnich, aby zaognić konflikty, dzielić społeczności i szerzyć manipulacyjną dezinformację, co może doprowadzić do destabilizacji całego regionu;

37. zauważa kolejne opóźnienie w spisie ludności i mieszkań w Czarnogórze i oczekuje, że zostanie on przeprowadzony w tym roku zgodnie ze standardami unijnymi i międzynarodowymi w sposób otwarty i przejrzysty, bez obawy przed zastraszaniem w odniesieniu do wszystkich uznanych mniejszości narodowych; wzywa władze do nieupolityczniania tego procesu;

38. z zadowoleniem przyjmuje wieloetniczną tożsamość kraju i wzywa do jej dalszego promowania i poszanowania na wszystkich szczeblach, w tym w odniesieniu do używanych języków, dziedzictwa kulturowego i tradycji społeczności lokalnych, a także do ochrony praw politycznych; podkreśla potrzebę ochrony praw politycznych wszystkich mniejszości narodowych, zwłaszcza że niektóre z nich nie mają już przedstawicieli w partiach reprezentujących mniejszości w parlamencie Czarnogóry;

39. zdecydowanie potępia werbalne i fizyczne ataki na wszelkie mniejszości, w tym mniejszości narodowe, oraz ich zastraszanie; wyraża ubolewanie, że grupy szczególnie wrażliwe, w tym Romowie i Egipcjanie, nadal doświadczają różnych form dyskryminacji i napotykać trudności w korzystaniu z przysługujących im praw; wyraża zadowolenie z przyjęcia strategii na rzecz integracji Romów i Egipcjan na lata 2021–2025, w której zwraca się szczególną uwagę na antycyganizm i zachęca władze do dalszego zwiększania wysiłków na rzecz zwalczania dyskryminacji, zapewnienia sprawiedliwego dostępu do edukacji, wymiaru sprawiedliwości, mieszkań, opieki zdrowotnej i rynku pracy, a także do podjęcia skutecznych działań przeciwko mowie nienawiści;

40. wzywa władze Czarnogóry, by uznały tradycje i dziedzictwo kulturowe społeczności chorwackiej w wieloetnicznej Zatoce Kotorskiej; z zaniepokojeniem odnotowuje zawiadomienie o eksmisji do dnia 15 kwietnia 2022 r. otrzymane przez Chorwackie Zgromadzenie Narodowe w Tivacie;

41. zwraca uwagę, że przemoc ze względu na płeć i przemoc wobec dzieci nadal budzą poważne obawy, a sytuacja pogorszyła się podczas pandemii COVID-19; wzywa do poprawy specjalistycznych usług wsparcia dla kobiet, grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji i ofiar przemocy domowej oraz wzywa Czarnogórę do zapewnienia odpowiednich środków finansowych na ten cel, w tym dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego udzielających takiego wsparcia; z zadowoleniem przyjmuje propozycję wprowadzenia surowszych kar za przemoc wobec kobiet i dzieci;

Czwartek, 23 czerwca 2022 r.

42. wzywa władze Czarnogóry do pełnego wdrożenia norm konwencji stambulskiej, rozpoczęcia publicznych kampanii uświadamiających, zachęcania do zgłaszania przypadków przemocy domowej w bezpiecznych warunkach oraz zwiększenia liczby dobrze wyszkolonych i wrażliwych na aspekt płci funkcjonariuszy organów ścigania i sędziów, aby zapewnić odpowiednie dochodzenia i ściganie takich przestępstw; wzywa władze Czarnogóry do wdrożenia skutecznych środków przeciwko molestowaniu seksualnemu, w tym również w miejscu pracy; jest nieustannie zaniepokojony częstą mową nienawiści i seksizmem skierowanym do kobiet w polityce i życiu publicznym oraz wzywa do przyjęcia środków prawnych i politycznych w celu promowania udziału kobiet w życiu politycznym;

43. z zadowoleniem przyjmuje ustanowienie Rady Praw Dziecka; podkreśla, że konieczna jest dalsza poprawa w kwestii traktowania dzieci w postępowaniach cywilnych oraz że potrzebny jest wymiar sprawiedliwości przyjazny dla dzieci; ubolewa nad niewystarczającą ochroną ofiar, zwłaszcza kobiet i dzieci, w tym również w trakcie postępowania sądowego w sprawie pieczy nad dzieckiem i po jego zakończeniu; wzywa wszystkie organy państwowe do systematycznego podejścia do tej kwestii w oparciu o najwyższe standardy ochrony i wsparcia oraz najlepsze praktyki europejskie;

44. z zadowoleniem przyjmuje postępy w zakresie ochrony i wsparcia praw osób LGBTIQ oraz pierwszy zarejestrowany związek partnerski osób tej samej płci w lipcu 2021 r., a także pokojowe przeprowadzenie marszu równości w 2021 r.; wzywa Czarnogórę do dalszej harmonizacji i zmiany innych przepisów ustawowych i wykonawczych, w szczególności dotyczących świadczeń społecznych i miejsca zamieszkania, w celu pełnego wdrożenia ustawy o zarejestrowanych związkach partnerskich; wzywa do podjęcia dalszych środków przeciwko mowie nienawiści, wykluczeniu społecznemu i dyskryminacji społeczności LGBTIQ oraz do poprawy ich dostępu do wymiaru sprawiedliwości, zatrudnienia, mieszkań i opieki zdrowotnej między innymi poprzez zapewnienie osobom transpłciowym dostępu do terapii hormonalnej oraz poszanowanie ich integralności fizycznej i psychicznej;

45. wzywa Czarnogórę, by odpowiednio włączyła społeczeństwo obywatelskie LGBTIQ w prace nowej grupy roboczej ds. prawnego uznawania płci, która to grupa ma pracować nad prawnym uznawaniem płci w oparciu o samookreślenie;

46. wyraża ubolewanie, że osoby z niepełnosprawnościami nadal spotykają się z wieloma formami dyskryminacji, co nasiliło się w wyniku pandemii COVID-19, a także ubolewa z powodu braku ujednolicenia prawodawstwa krajowego w stosunku do Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych; wyraża zadowolenie, że trwa reforma narodowego systemu orzekania o niepełnosprawności, i apeluje o skuteczne wdrożenie strategii mających na celu zlikwidowanie luk w ochronie praw osób z niepełnosprawnościami we wszystkich sektorach i strategiach politycznych, w tym również w służbie zdrowia, na rynku pracy oraz w postępowaniach administracyjnych i sądowych; podkreśla, że pilnie potrzebna jest strategia deinstytucjonalizacji;

Pojednanie i stosunki dobrosąsiedzkie

47. wyraża uznanie dla konstruktywnej roli, jaką Czarnogóra odgrywa we współpracy regionalnej, i z zadowoleniem przyjmuje wdrożenie działań w ramach wspólnego rynku regionalnego; wzywa do podjęcia konkretnych działań w celu znalezienia i wdrożenia ostatecznych i wiążących rozwiązań długotrwałych sporów dwustronnych w duchu konstruktywnym i dobrosąsiedzkiem, w tym sporów granicznych z krajami sąsiadującymi, co obejmuje także kwestie dotyczące rozgraniczenia z Chorwacją i Serbią;

48. podkreśla, że regionalna współpraca gospodarcza na Bałkanach Zachodnich we wszystkich swoich formach powinna być inkluzywna i akceptowalna dla wszystkich sześciu krajów, a należy ją ustanawiać na równych zasadach i jednocześnie pogłębiać dostosowanie do standardów UE i unijnego dorobku; wyraża w tym kontekście ostrożny pogląd na inicjatywę „Otwarte Bałkany”, która nie obejmuje wszystkich sześciu krajów, i wyraża przekonanie, że powinna ona opierać się na przepisach UE i mieć jedynie pozytywny wpływ na proces integracji z UE;

49. z zadowoleniem przyjmuje zniesienie od 1 lipca 2021 r. opłat roamingowych między Czarnogórą a pięcioma pozostałymi państwami Bałkanów Zachodnich; apeluje do rządu i Komisji o wynegocjowanie planu, który doprowadziłby do szybkiego zniesienia opłat roamingowych między Czarnogórą a państwami członkowskimi UE;

50. odnotowuje kontynuację współpracy Czarnogóry w ramach procesu Deklaracji z Sarajewa; z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie rezolucji z dnia 17 czerwca 2021 r. w sprawie Srebrnicy; z zadowoleniem przyjmuje udział ministra spraw zagranicznych Czarnogóry – po raz pierwszy w historii – we wspólnym upamiętnieniu ofiar obozu w Morinju; odnotowuje, że od 2006 r. przeprowadzono zaledwie osiem procesów w sprawie zbrodni wojennych i osadzono jedynie sprawców niższego szczebla; podkreśla, że nie wolno tolerować negocjowania ludobójstwa, podburzającej retoryki ani gloryfikacji zbrodniarzy wojennych;

Czwartek, 23 czerwca 2022 r.

51. apeluje do Czarnogóry o bardziej proaktywne nadawanie priorytetu sprawom o zbrodnie wojenne i ich gloryfikację oraz karaniu za te przestępstwa, a także o wyjaśnianie losu osób zaginionych; przypomina o potrzebie otwarcia archiwów tajnych służb byłej Jugosławii i przestrzegania procedur prawnych w celu przekazania odnośnych akt do czarnogórskich archiwów państwowych;

52. wzywa władze Czarnogóry do pełnego przestrzegania przepisów dotyczących dziedziczenia po byłej Socjalistycznej Federacyjnej Republice Jugosławii, przede wszystkim w odniesieniu do mienia wojskowego;

Gospodarka

53. wyraża zaniepokojenie utrzymującą się wysoką stopą bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i młodzieży, oraz wzywa władze do wzmocnienia wysiłków na rzecz poprawy ich dostępu do rynku pracy i rozwiązania problemu drenażu mózgów, zróżnicowania sytuacji kobiet i mężczyzn w zakresie zatrudnienia i wynagrodzenia oraz dostępności przystępnej cenowo opieki nad dziećmi; po raz kolejny podkreśla konieczność lepszego dostosowania systemu edukacji do rynku pracy; odnotowuje ożywienie na rynku pracy i z zadowoleniem przyjmuje kroki mające na celu wdrożenie programu gwarancji dla młodzieży;

54. zwraca uwagę na zapowiedź inicjatywy „Teraz Europa”, której celem jest osiągnięcie wyższego poziomu życia oraz bardziej konkurencyjnej gospodarki poprzez bardziej zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu model wzrostu gospodarczego;

55. wyraża obawy o zrównoważoną stabilność makroekonomiczną Czarnogóry oraz zaniepokojenie jej rosnącą podatnością na zagrożenia ze względu na wzrost długu publicznego, w szczególności wobec Chin, a także kolejną pożyczkę w wysokości 750 mln EUR zaciągniętą przez rząd bez porozumienia z parlamentem; z zadowoleniem przyjmuje wysiłki podjęte w celu zwiększenia odporności fiskalnej, w tym wobec Chin; wzywa Komisję, by w kolejnym sprawozdaniu krajowym odniosła się do sytuacji makroekonomicznej i podatności Czarnogóry na zagrożenia; zauważa, że inwestycje państw trzecich i zagranicznych przedsiębiorstw w sektorach strategicznych mogą stwarzać ryzyko powstania nieuzasadnionych zależności gospodarczych;

56. z zaniepokojeniem odnotowuje negatywny wpływ pandemii COVID-19 na gospodarkę Czarnogóry; odnotowuje obiecujące oznaki ożywienia gospodarczego w Czarnogórze w 2021 r. po głębokiej recesji w 2020 r. i z zadowoleniem przyjmuje prognozowany silny wzrost gospodarczy Czarnogóry; apeluje o bardziej zrównoważone planowanie gospodarcze i finansowe, a także o bardziej terminową i konstruktywną reakcję w celu zminimalizowania szkód spowodowanych pandemią wśród grup społecznych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji; wzywa rząd do zorganizowania rzeczywistego dialogu społecznego w ramach procesu odbudowy po pandemii;

57. z zadowoleniem przyjmuje wypłatę 60 mln EUR z pakietu pomocy makrofinansowej w związku z COVID-19 w celu złagodzenia skutków gospodarczych pandemii i utrzymania stabilności makroekonomicznej, a także uruchomienie 14,2 mld EUR z IPA III w celu wsparcia partnerów z Bałkanów Zachodnich w spełnianiu wymogów członkostwa w Unii Europejskiej;

58. z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź transformacji cyfrowej usług użyteczności publicznej oraz rozwoju transakcyjnych usług e-administracji rządowej, aby pobudzić ożywienie gospodarcze; apeluje do rządu Czarnogóry o promowanie włączenia cyfrowego wszystkich grup społecznych i zachęca do opracowania ukierunkowanych środków zapobiegawczych i zachęt do zalegalizowania nieformalnych przedsiębiorstw i pracowników, ponieważ sektor nieformalny nadal blokuje rozwój społeczno-gospodarczy Czarnogóry;

59. z zadowoleniem przyjmuje podpisanie układu ustanawiającego stowarzyszenie z programem „Horyzont Europa” na lata 2021–2027;

60. zdecydowanie potępia tzw. złoty paszport i ubolewa nad przedłużeniem tego programu do grudnia 2022 r. bez szerszych konsultacji z odpowiednimi instytucjami pomimo wcześniejszych zapowiedzi, że zostanie on stopniowo wycofany; wzywa Czarnogórę, by podjęła dalsze działania mające na celu przeciwdziałanie praniu pieniędzy; podkreśla, że nabycie obywatelstwa za pośrednictwem inwestycji niesie za sobą ryzyko dla bezpieczeństwa oraz możliwość wystąpienia korupcji, prania pieniędzy i uchylania się od opodatkowania; wzywa Czarnogórę do natychmiastowego zakończenia programu; zauważa z zaniepokojeniem, że w okresie od grudnia 2020 r. do 2022 r. prawie 200 obywatelom rosyjskim przyznano obywatelstwo;

Środowisko, energia i transport

61. z zadowoleniem przyjmuje uchwalenie krajowego planu przystosowania się do zmiany klimatu i wzywa Czarnogórę, by przyspieszyła proces reform zgodnie z unijnymi ramami polityki klimatyczno-energetycznej z 2030 r. oraz wzmocniła procedury wdrażania; apeluje do władz o jak najlepsze wykorzystanie w tym celu dostępnej unijnej pomocy przedakcesyjnej, aby spełnić kryteria zamknięcia negocjacji w sprawie rozdziału 27 (środowisko i zmiana klimatu);

Czwartek, 23 czerwca 2022 r.

62. z zadowoleniem przyjmuje pakiet dotyczący czystej energii, przyjęty w listopadzie 2021 r.; zachęca władze do opracowania krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu ukierunkowanego na zrównoważone źródła energii odnawialnej i unikanie nowych inwestycji w infrastrukturę opartą na kopalnym gazie i węglu oraz do przedłożenia tego planu sekretariatowi Wspólnoty Energetycznej w celu wydania zaleceń; wzywa Czarnogórę do zwiększenia wysiłków na rzecz ograniczenia strat w sieci dystrybucji energii elektrycznej, dywersyfikacji źródeł odnawialnych i zmniejszenia zależności od energii wodnej wrażliwej na zmiany klimatu; z zadowoleniem przyjmuje zawieszenie umów koncesji na małe elektrownie wodne, które obecnie spełniają odpowiednie normy środowiskowe, i apeluje, aby wszystkie nowe projekty były zgodne z normami UE w zakresie ochrony środowiska, pomocy państwa i koncesji; wzywa władze do poprawy monitorowania i wdrażania środków w zakresie jakości powietrza na zanieczyszczonych obszarach;

63. wyraża ubolewanie, że elektrownia węglowa w Pljevlji nadal działa, choć przekroczyła liczbę godzin pracy, i ponownie pilnie wzywa władze Czarnogóry, by zapewniły jej zgodność z Traktatem o Wspólnocie Energetycznej; z zaniepokojeniem odnotowuje wzrost kosztów o 15 mln EUR w związku z planowaną przebudową elektrowni zgodnie z normami środowiskowymi, która to przebudowa jeszcze się nie rozpoczęła; wzywa władze do opublikowania studium wykonalności i ustaleń dochodzenia prokuratora w sprawie procedury przetargowej oraz do rozważenia kompleksowego planu transformacji z myślą o planowanym zamknięciu elektrowni;

64. ponownie apeluje do Czarnogóry, by podjęła pilne środki mające na celu skuteczną ochronę obszarów chronionych, oraz zachęca do kontynuowania prac polegających na identyfikacji potencjalnych obszarów Natura 2000; z zadowoleniem przyjmuje ogłoszenie trzech morskich obszarów chronionych (Platamuni, Katič i Stari Ulcinj) oraz wyznaczenie lasów bukowych w parku narodowym Biogradska Gora do wpisania na listę światowego dziedzictwa UNESCO; wyraża zaniepokojenie szkodami w jednolitych częściach wód i rzek w związku z projektami infrastrukturalnymi, takich jak jeziora Skadar, Sinjajevina, Komarnica i in.; ubolewa, że pomimo początkowych postępów kwestia Sinjajeviny nadal nie została rozwiązana; podkreśla potrzebę oceny i zgodności z dyrektywą siedliskową i ramową dyrektywą wodną; apeluje do władz Czarnogóry o egzekwowanie skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających kar za wszelkie przestępstwa przeciw środowisku oraz o wyeliminowanie korupcji w tym sektorze;

65. wyraża ubolewanie z powodu braku postępów w zakresie kluczowych reform sektorowych w polityce transportowej; wzywa Czarnogórę, by wdrażała strategię rozwoju transportu i wzmacniała zdolności administracyjne niezbędne do realizacji sieci transeuropejskich; podkreśla, że na Bałkanach Zachodnich sektor budowlany należy do najbardziej narażonych na przestępczość zorganizowaną i korupcję; podkreśla, że inwestycje w infrastrukturę muszą być zgodne z normami UE w zakresie oceny oddziaływania na środowisko oraz analiz kosztów i korzyści, a to przy jednoczesnym poszanowaniu przepisów UE dotyczących zamówień publicznych i pomocy państwa;

66. odnotowuje zwiększone zainteresowanie Chin inwestycjami na Bałkanach Zachodnich oraz projektami infrastruktury transportowej w Czarnogórze stanowiącymi część koncepcji „Jeden pas i jeden szlak”; z zadowoleniem przyjmuje plan gospodarczy inwestycyjny dla Bałkanów Zachodnich oraz unijną inicjatywę Global Gateway, które są bardziej ekologiczną i przejrzystą alternatywą, jeśli chodzi o finansowanie projektów infrastrukturalnych;

67. z ubolewaniem zwraca uwagę na degradację rezerwatu biosfery w dorzeczy Tary oraz wpisanego na listę światowego dziedzictwa UNESCO Parku Narodowego Durmitor w związku z budową autostrady Bar-Boljare; wzywa Czarnogórę, by przeprowadziła działania mające na celu rewitalizację koryta rzeki i uważnie monitorowała wpływ budowy infrastruktury transportowej na środowisko; wyraża zaniepokojenie, że koszt autostrady Bar-Boljare był w dużej mierze niedoszacowany oraz że nie podjęto żadnych działań pomimo niejasnych procedur udzielania zamówień publicznych, braku dokumentacji dotyczącej planowania i problemów ekologicznych; zauważa, że wniosek Czarnogóry o współfinansowanie ze środków ram inwestycyjnych dla Bałkanów Zachodnich oczekuje na rozpatrzenie;

68. wzywa Czarnogórę, by zajęła się problemem nielegalnego unieszkodliwiania odpadów i podjęła dalsze kroki w celu usprawnienia procedur dotyczących planowania infrastruktury oczyszczania ścieków, aby przyspieszyć jej budowę; zauważa brak postępów i rosnące koszty budowy niezbędnych oczyszczalni ścieków w celu zapobiegania zanieczyszczeniu ściekami w siedmiu gminach;

69. zachęca Czarnogórę do intensyfikacji działań zmierzających do przeprowadzenia reform instytucjonalnych i legislacyjnych w dziedzinie polowania i rybołówstwa, ze zwróceniem szczególnej uwagi na obszary i gatunki chronione;

Czwartek, 23 czerwca 2022 r.

70. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji przewodniczącemu Rady Europejskiej, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji/ wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządowi i parlamentowi państw członkowskich oraz prezydentowi, rządowi i parlamentowi Czarnogóry.
